

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1794/1-XVI/9 26.12.2013. године	
---	--

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој IX редовној седници, одржаној дана 26.12.2013. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: ОСОБИНЕ ЛИЧНОСТИ КАО КОРЕЛАТИ МОТИВАЦИЈЕ ЗА РАД И СПРЕМНОСТ ЗА ПЕРМАНЕНТНО ОБРАЗОВАЊЕ, кандидата мр Емилије Марковић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 18.09.2012. године.

Кандидат мр Емилија Марковић објавила је рад: Ставови наставника о властитој професији, Зборник радова Учитељског факултета Призрен-Лепосавић, 2013, 13-30.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Комисији 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Василије Гвозденовић
---	--

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области <u>друштвено-хуманистичких наука</u> (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр.6/2423</u>	
(број захтева)	
<u>27.12.2013.</u>	
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Емилије Марковић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Емилија Марковић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Особине личности као корелати мотивације за рад и спремност за перманентно

образовање

Универзитет је дана 18.09.2012. својим актом под 150-19990/12-
бр 34 дао сагласност на
предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Особине личности као корелати мотивације за рад и спремност за перманентно

образовање

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Емилије Марковић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 14.11.2013. одлуком факултета под бр 1544/1-XIII/3 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Миросава Ђуришић Бојановић	ванредни проф.	психологија	Филозофски ф.
2.	др Светлана Чизмић	редовни проф.	Исто	Филозофски ф.
3.	др Миланко Чабаркапа	ванредни проф.	Исто	Филозофски ф.
4.	др Лепосава Грубић Нешић	ванредни проф.	техничке науке, менаџмент	Факултет техничких наука

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 26.12.2013.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
У БЕОГРАДУ

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Наставно-научно веће Филозофског факултета на седници одржаној 26.9.2013. изабрало нас је у комисију за оцену докторске дисертације под називом ОСОБИНЕ ЛИЧНОСТИ КАО КОРЕЛАТИ МОТИВАЦИЈЕ ЗА РАД И СПРЕМНОСТИ ЗА ПЕРМАНЕНТНО ОБРАЗОВАЊЕ мр Емилије Марковић. Након анализе дисертације и увида у биографију и библиографију подносимо следећи извештај:

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Кандидаткиња Емилија Марковић, рођена је 05.04.1966 у Нишу. Дипломирала је на Одсеку за психологију Филозофског факултета у Нишу. Магистрирала је 28.12.2004. год. на Одељењу за психологију Филозофског факултета у Београду са темом: "Емоционалне и конативне димензије личности и преференција стилова руковођења"

Мр Емилија Марковић ради као асистент на предметима педагошка психологија и развојна психологија на Учитељском факултету Призрен-Лепосавић, Универзитета у Приштини- Косовској Митровици.

Кандидаткиња је завршила едукације: International Seminar on "Professional Development for Teachers", held at the "A. Ofri" International Training Center. Jerusalem, Israel, August 29 to September 22, 2011; International Training "Quality Management in Educational Process", organized by Pedagogical Center of Montenegro (PCMNE) and Montenegrin Academy of Science and Art- Council for Education (MASA-CE), June, 04 to 07, 2012.

Кандидаткиња је до сада била ангажована на пројекту PANDA, који се бавио болестима зависности и превенцијом HIV вируса.

Кандидаткиња мр Емилија Марковић објавила је следеће радове:

1. Марковић, Е.: Бити менаџер или лидер, Психологија данас, Друштво бихејвиоралне терапије и праксе, Ниш, 15/2001, стр.22

2. Марковић, Е.: Водич за целокупни ментални тренинг, Друштво бихејвиоралне терапије и праксе, Ниш, 15/2002, стр.51
3. Марковић, Е.: О психолошкој припреми спортиста, Теме- часопис за друштвене науке, Универзитет у Нишу, Ниш, 3/2002, стр.477
4. Марковић, Е.: Conative dimensions of personality as factors of the preference of styles of management, Godišnjak za psihologiju Filozofskog fakulteta u Nišu, br. 3, 2004, str. 183-193.
5. Марковић, Е.: Руковођење школом, Зборник радова Учитељског факултета Лепосавић, ISSN 1452-9343, 2006/7, стр 2-39
6. Марковић, Е.: Даровитост и креативност, Зборник радова Учитељског факултета Призрен-Лепосавић, ISSN 1452/9343, 2009, стр.55-61
7. Милојевић, А, Марковић, Е.: Могућности и ограничења инклузије, Зборник радова Учитељског факултета Призрен-Лепосавић, ISSN 1452/9343, 2010, стр.29-45
8. Милојевић, А, Марковић, Е.: Виртуелни простор и образовање, Зборник радова Учитељског факултета Призрен-Лепосавић, ISSN 1452/9343, 2011, стр.27-37
9. Котарска И., Марковић, Е., Минић, Ј.: Емоционална интелигенција као чинилац утицаја сајбер простора на међуљудску комуникацију, Теме- Часопис за друштвене науке Универзитета у Нишу, ИССН 0353-7919, 2011, стр. 1657-1677
10. Марковић, Е., Граховац, М.: Специфичности менаџмента у спорту, Спорт-наука и пракса, ДТА Београд, ИССН 1821-2077, 2012, 51-60
11. Минић, В., Марковић, Е.: The significance and functions of a family as the environment for education of children in early years of age, Iskanja, Slovenia, 2012
12. Милојевић, А, Марковић, Е., Милојковић, С.: Ставови наставника о властитој професији, Зборник радова Учитељског факултета Призрен- Лепосавић, 2013, ИССН 1452-9343, 13-30
13. Милојевић, А., Марковић, Е.: Социјална зрелост ученика млађег основношколског узраста, Зборник радова Учитељског факултета Призрен- Лепосавић, 2014 (прихваћен)

Саопштења на скуповима од међународног значаја:

1. Developmental changes of cognitive and motoric abilities of school students aged 14 to 18 years, (коаутор), 7th European College of Sport Science, Atina, 2002, стр. 375
2. Преференције стила руковођења у спортским организацијама, II Европски конгрес ФИЕП, Врњачка Бања, 2004, стр. 131
3. Особине личности менаџера и њихове преференције стилова руковођења, XI Међународни симпозијум SYMORG, Златибор, 2004, стр 337
4. Субјективна осетљивост на буку и особине личности, (коаутор), Зборник радова са конференције са међународним учешћем „Бука и вибрације“, 2008, Тара, ФЗРН

5. Међузависност учествовања у спортским активностима, социјализације личности и њене мотивације, 13. симпозијум за спорт и физичко образовање младих, Охрид, 2008

6. The sport as the factor of directing aggressiveness and controlling of stress, (коаутор), Fifth International Scientific Congress "Sport, Stress, Adaptation", Sofia, Bulgaria, 2010, стр. 153.

7. Димензија индивидуализам-колективизам као фактор ставова студената Универзитета у Косовској Митровици о потреби Европских интеграција (коаутор), Дани психологије у Косовској Митровици, Косовска Митровица, 2013 (прихваћен)

Саопштења на скуповима од националног значаја:

1. Емоционалне димензије личности руководиоца и њихов доминантни стил руковођења, (коаутор), Сабор психолога Србије, Копаоник, 2004, стр. 53

2. Утицај буке на визуелну пажњу, (коаутор), Зборник радова са научно-стручног скупа SYMORG, Златибор, 2006

3. Субјективна осетљивост на буку и визуелна пажња, (коаутор), Зборник радова са конференције Дани примењене психологије, Ниш, 2007, стр.189

4. Међуљудски односи на радном месту и задовољство послом, (коаутор), IV конференција Дани примењене психологије, Ниш, 2008, стр.35

Кандидаткиња, мр Емилија Марковић, наставља развој теоријске и истраживачке заинтересованости за проблеме психологије рада, специфичније, организационо понашање, које је представила у докторској тези. Докторска теза усмерена је на истраживање психолошких корелата мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Емоционалне и конативне димензије личности и социјална одговорност запослених репрезентују у предложеном истраживању психолошке корелате мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Социјална одговорност запослених третирана је као одговорност појединца према организацији у којој је запослен. Докторска дисертација мр Емилије Марковић ОСОБИНЕ ЛИЧНОСТИ КАО КОРЕЛАТИ МОТИВАЦИЈЕ ЗА РАД И СПРЕМНОСТИ ЗА ПЕРМАНЕНТНО ОБРАЗОВАЊЕ садржи 324 стране са прилозима и 170 референци коришћене литературе.

2. Предмет и циљ дисертације:

Предмет докторске дисертације тиче се испитивања комплексних односа између особина личности, мотивације за рад као кључне психолошке организационе варијабле и значајних

савремених организационих конструката: социјално одговорног понашања и спремности за перманентно образовање.

Проблем истраживања заснован је на савременим организационим концептима управљања људским ресурсима (HRM-human resource management) и развоју људских ресурса (HRD-human resource development). Шири оквир истраживања повезан је са концептом "учећих организација" који се конституише осамдесетих година прошлог века са тезом о "учењу ради прилагођавања" променама (Senge,1990). Брзе промене и неизвесност редефинишу пословно окружење и стварају нове захтеве у односу на запослене (Dealtry, 2002; Qureshi, 2000). Концепт фирми заснованих на знању додатно усмерава пажњу на процесе интеракције различитих типова организационог и личног знања ((Nonaka,Toyama, 2005; Nielsen, 2006). Будући да савремено организационо окружење дефинишу структурни и процесни параметри битно различити у односу на традиционално, та чињеница представља истраживачки изазов за преиспитивање психолошких консеквенци нових захтева за запослене. Стога проблеми мотивације, континуираног учења и саморазвоја, као и проблеми одговорног понашања запослених постају предмет интердисциплинарног проучавања, а резултати психолошких истраживања третирају се као базични налази.

Организациона социјална одговорност је концепт настао 1977. као резултат истраживања Органа и Смита и представља облик просоцијалног понашања које је добровољно и превазилази формално прописано понашање у организацији. Иако су различити фактори испитивани као предиктори организационо одговорног понашања, једина два која су се доследно потврдјивала кроз истраживања јесу алтруизам и савесност, те су они и укључени у истраживање.

Стандардна психолошка типологија мотивације заснована на мотивационим изворима, која претпоставља постојање пет мотивационих извора: интринзичка мотивација, инструментална мотивација, спољашња мотивација заснована на самоопажању, унутрашња мотивација заснована на самоопажању, мотивација интернализованих циљева., представља полазиште за испитивање мотивације у истраживању. Овај модел је одабран будући да представља интеграцију различитих мотивационих теорија и представља добру основу за операционализацију и конструкцију упитника за испитивање мотивације на раду. Упитник је конципиран тако да садржи пет подскала које испитују наведене изворе мотивације.

Спремност за перманентно образовање постаје актуелна крајем шездесетих година прошлог века када постаје део образовних стратегија и политике Европског образовног система. Она представља степен у коме индивидуа поседује ставове, способности и карактеристике личности које су потребне за континуирано учење, али и манифестацију одговорног понашања, те сматрамо значајним испитивање односа између наведених варијабли. Основне специфичности перманентног образовања јесу добровољност, самоусмереност, деловање искуства, што је операционализовано у упитнику који је конструисала ауторка.

Циљ докторске тезе усмерен је ка истраживању психолошких корелата мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Емоционалне и конативне димензије личности и социјална одговорност запослених репрезентовали би у предложеном истраживању психолошке корелате мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Циљ истраживања је да се утврди однос између социјалне одговорности појединца, одређених емоционалних и конативних димензија личности и мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Реч је о кључним концептима савремених приступа у психологији рада и организационој психологији.

3. Варијабле и основне хипотезе од којих се полази у истраживању

Независне варијабле у овом истраживању су конативне и емоционалне димензије личности и социјално одговорно понашање.

Зависне варијабле су мотивација за рад и спремност за перманентно образовање.

Социодемографске варијабле укључене у истраживање: пол, узраст, образовање, социоекономски статус, радна позиција (руководилац/извршилац), укупне године стажа, године стажа у актуелној фирми, облик власништва над предузећем, место и област пословања. У складу са циљевима истраживања, кандидаткиња поставља следеће хипотезе:

X1. Претпоставља се да постоји повезаност између конативних особина личности (ЕПСИЛОН, АЛФА, ХИ, СИГМА, ЕТА, ДЕЛТА) и мотивације за рад, односно неког од мотивационих извора.

X2. Претпоставља се да постоји повезаност између емоционалних димензија личности (репродукција, инкорпорација, оријентација, самозаштита, депривација, опозиционалност, експлорација, деструктивност) и мотивације за рад, односно неког од мотивационих извора.

X3. Претпоставља се да постоји повезаност између конативних особина личности (ЕПСИЛОН, АЛФА, ХИ, СИГМА, ЕТА, ДЕЛТА) и спремности за перманентно образовање.

X4. Претпоставља се да постоји повезаност између емоционалних димензија личности (репродукција, инкорпорација, оријентација, самозаштита, депривација, опозиционалност, експлорација, деструктивност) и спремности за перманентно образовање.

X5. Претпоставља се да постоји повезаност између испитиваних социодемографских варијабли и мотивације за рад, односно неког од мотивационих извора.

X6. Претпоставља се да постоји повезаност између испитиваних социодемографских варијабли и спремности за перманентно образовање.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Докторска дисертација садржи три основна дела: 1. Теоријско-концептуални део, односи се на идентификацију и дескрипцију кључних појмова релевантних за предмет и проблем истраживања у докторској тези 2. Методолошки (емпиријски) део и 3. Резултати, Дискусија и Закључак.

Теоријски део рада садржи следећа поглавља: Човек у контексту савремене организације, који се фокусира на услове, захтеве и дизајнирање рада у савременим организацијама. Ауторка истиче важност учења као једног од кључних мултидимензионалних концепата у савременим организационим теоријама. Затим пажњу усмерава на концепте и конструкте теорија личности који су од посебног значаја за предмет и проблем истраживања докторске дисертације и то: самоопажање и идентитет и црте личности из перспективе Плучникове "опште психоеволуционе" теорије емоција и Кибернетичког модела структуре конативних фактора. Поглавље завршава разматрањем међусобног односа димензија личности, социјално одговорног понашања и мотивација за рад и спремности за перманентно образовање.

Методолошки део рада садржи следећа поглавља: Метод, Инструменти, Узорак и процедура, Начин обраде података. Општи истраживачки метод је емпиријски, планиран као корелационо-регресиона студија.

Узорак је пригодан а чине га запослени у јавним и приватним предузећима у Београду у и Нишу. Истраживање је извршено на пригодном узорку кога је сачињавао 401 испитаник. Узорак је обухватио испитанике различитог пола, старости, степена образовања, економског и брачног статуса, различите дужине радног стажа, различитог радног места (руководиоци и извршиоци), запослене у приватним и државним предузећима. Такође, узорком су обухваћени запослени у области здравства, просвете, банкарства, државне администрације, као и категорији "друго" (судство, адвокатура, кабловска телевизија и др.).

За испитивање мотивације за рад ауторка мр Емилија Марковић конструисала је МЗР упитник који је сачињен од пет подскала за испитивање наведених пет мотивационих извора. За испитивање спремности на перманентно образовање конструисала је СЗПО упитник који је предвиђен као једнодимензионалан упитник. Такође је конструисала ОСО упитник за потребе овог истраживања, а којим је испитивана социјална одговорност запосленог појединца према организацији у којој ради. Овај упитник садржи две подске, којима се испитују димензије алтруизма и савесности. За испитивање особина личности коришћени су тестови КОН-6 (Момировић, К., Волф, Б., Џамоња, З., 1992) и адаптирана верзија теста ПИЕ, кога су конструисали Плучик, Р. и Келерман, Х., а за потребе бивше СФРЈ, прилагодили Башковац-Милинковић, Беле-Поточник, Хрушевар и Ројшек.

За обраду података планиране су следеће статистичке процедуре: дескриптивна статистика, корелациона анализа, анализа варијансе, факторска анализа, линеарна и хијерархијска регресиона анализа и факторска валидација конструисаних инструмената, методом екстраховања главних компоненти. Линеарном и хијерархијском регресионом

анализом је испитана предиктивна моћ особина личности и организационе социјалне одговорности за мотивацију за рад и спремност за перманентно образовање. Модераторски утицај пола, година старости, година радног стажа, стручне спреме, економског статуса, облика власништва над предузећем, радног места и области пословања на однос између особина личности, одговорног организационог понашања, мотивације за рад и спремности за перманентно образовање проверена је хијерархијском регресионом анализом. За статистичку обраду података коришћен је статистички програм SPSS 17.0.

Завршни део рада односи се на детаљан приказ добијених резултата. Дискусија и интерпретација резултата усмерене су ка профилисању неколико мотивационих типова у односу на спремност за перманентно учење. Закључни део сумира теоријско концептуалне и практичне импликације истраживања. На крају рада дата је коришћена литература и детаљни прилози резултата статистичке обраде добијених података.

5. Резултати и научни допринос

Резултати истраживања показују повезаност конативних димензија личности са мотивацијом за рад, односно са једним или више мерених мотивационих извора. Организациона социјална одговорност, показала се најпоузданијим предиктором мотивације за рад и спремности за перманентно образовање. Конативни фактор ЕПСИЛОН који мери димензију екстраверзија-интраверзија, најбољи је предиктор мотивације за рад у овом истраживању. Будући да је повезан са свим мотивационим изворима, може се сматрати добрим предиктором мотивације уопште. Остали конативни фактори су, такође, предиктивни за специфичне мотивационе изворе: за екстринзичку интринзичку, унутрашњу мотивацију засновану на самоопажању и екстринзичку мотивацију. Емоционалне димензије личности се показују најмање предиктивним за мотивацију за рад (депривација за унутрашњу, као и спољашњу мотивацију засновану на самоопажању). Спремност за перманентно образовање у значајној вези је са свим мереним конативним факторима, осим ЕПСИЛОН (екстраверзија-интраверзија). Резултати истраживања указују на значајну предиктивну вредност социјалне одговорности за све мотивационе изворе, осим спољашње мотивације засноване на самоопажању, као и за спремност појединца за перманентно образовање.

Предложено истраживање је од посебног теоријског и практичног значаја за психологију рада и организациону психологију. Кандидаткиња мр Емилија Марковић у својој дисертацији потврђује општу хипотезу о постојању повезаности између емоционалних и конативних димензија личности и организационе социјалне одговорности са мотивацијом за рад и спремношћу за перманентно образовање. Повезаност конативних димензија личности са мотивацијом пружа подршку профилисање мотивационих типова према спремности за перманентно образовање. У теоријско-концептуалном погледу,

добијени резултати доприносе разумевању комплексних односа мотивације за рад као кључне психолошке организационе варијабле и значајних, недовољно истражених, савремених организационих конструката, социјално одговорног понашања и спремности за перманентно образовање.

Посебан допринос кандидаткиње у овом раду јесте конструисање три инструмента добрих метријских карактеристика. Реч је о драгоценом доприносу области психологије рада и организационе психологије будући да су у питању инструменти намењени испитивању кључних психолошких конструката у психологији рада и организације. За испитивање мотивације за рад конструисан је МЗР упитник који је сачињен од пет подскала за испитивање наведених пет мотивационих извора. За испитивање спремности за перманентно образовање конструисан је СЗПО упитник који је предвиђен као једнодимензионалан упитник. Такође је конструисан и ОСО упитник, за потребе овог истраживања, а којим је испитивана социјална одговорност запосленог појединца према организацији у којој ради. Овај упитник садржи две подске, којима се испитују димензије алтруизма и савесности.

Предиктивност особина личности, степена одговорности појединца, његова мотивација и лични развој има важне импликације за праксу управљања људским ресурсима, као и селекционе и регрутационе процесе. За управљање које треба бити усмерено и на људске потребе и на ефикасност у извршавању задатака је важно познавати личне карактеристике оних којима се управља, као и развој одговорног понашања. Учење постаје императив успешности у данашњем пословању, и може се претпоставити да је својеврсна манифестација одговорног понашања. Стога је и менаџменту предузећа од важности колико су запослени спремни за перманентно учење и усавршавање. С друге стране, мотивација појединца је кључни чинилац како реализације радног процеса, тако и индивидуалног задовољства. Познавање повезаности између одређених личних карактеристика запослених и њихове мотивације за рад и стручно усавршавање има значајну практичну вредност али представља и важан теоријски допринос граничним дисциплинама које се баве проблемима психологије и менаџмента.

6. Закључак

На основу анализе докторске дисертације и увида у биографију и библиографију кандидаткиње мр Емилије Марковић, Комисија закључује да је кандидаткиња испољила теоријске и практичне компетенције у реализацији докторске дисертације, чиме је остварила резултате који представљају значајан допринос области психологије рада и организационог понашања. Предложени рад представља значајан теоријски и практични допринос, посебно, у даљем развијању савремених организационих концепата управљања и развоја људских ресурса.

Имајући све ово у виду предлажемо Наставно-научном већу Филозофског факултета у Београду да мр Мр Емилији Марковић одобри одбрану докторске дисертације под називом:

ОСОБИНЕ ЛИЧНОСТИ КАО КОРЕЛАТИ МОТИВАЦИЈЕ ЗА РАД И СПРЕМНОСТИ ЗА ПЕРМАНЕНТНО ОБРАЗОВАЊЕ

Београд, 20. 11.2013.

Комисија:

Проф. др Миросава Ђуришић – Бојановић

Проф. др Светлана Чизмић

Проф.др Лепосава Грубић-Нешић

Проф.др Миланко Чабаркапа